

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

- A1** **A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma:**
a mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.

- a) Hogyan és mennyire könnyedén kezdeményez kommunikációs kapcsolatot? Mennyire tartja be ennek során a társadalmilag elfogadott szabályokat? Hogyan tartja fenn ezeket a kapcsolatokat? Hogyan fejezi ki kommunikációs szándékát?
- b) Mennyire könnyen és pontosan tudja értelmezni a nem verbális jelzéseket? Használ-e, és ha igen, milyen nem verbális jelzéseket?
- c) Hogyan viselkedik kommunikációs konfliktushelyzetben? Törekszik-e a helyzet megoldására, és ha igen, hogyan?

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

- A1** **A kommunikáció mint társadalmi érintkezési forma:**
a mindennapi élethelyzetekben felismeri a kommunikációs helyzeteket, szándékokat, ezek társas törvényszerűségeit hatékonyan alkalmazza.

1. Szeretsz másokkal beszélgetni? Miről beszélgetsz szívesen?
2. Hogyan szoktál viselkedni, amikor másokkal beszélgetsz? Milyen gyorsan beszélsz? Milyen gyakran nézel a beszélgetőtársad szemébe? Mit csinálsz beszéd közben a kezeiddel?
3. Előfordult már, hogy egy beszélgetés során nem értettél egyet a másik ember véleményével? Mit tettél? Hogyan alakult a beszélgetés menete? Szerinted mit kell tennünk akkor, amikor kiderül, hogy ellentétes véleményünk van egy másik emberrel?

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

A2 **Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:**

ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.

- a) Mások számára követhető módon képes-e elmondani a vele megtörtént eseményeket, élményeket? Mennyire árnyaltan, pontosan fogalmazza meg gondolatait egy-egy eseménnyel, saját élménnyel, megtapasztalt jelenséggel stb. kapcsolatban? Képes-e néhány mondatban összefoglalni a mondandóját? Milyen mondat szerkezeteket, szókinccset használ? Milyen jellegű nyelvtani, nyelvhasználati hibákat vét leggyakrabban?
- b) Mennyire egyszerű vagy gazdag a szókinccse? Melyek azok a területek, amelyeken kifejezetten gazdag és melyek azok, amelyeken kifejezetten szegény a szókinccse? Melyek azok a lehetőségek, amelyekkel ő maga is szívesen bővítené szókinccsét egy adott területen, akár segítséggel is?
- c) Egyszerű mondatokban beszél vagy bővített és összetett mondatokat alkalmaz beszédében? Mennyire könnyen érti meg az összetett, bonyolultabb szerkezetű mondatokat?
- d) Mennyire könnyen érti meg a tanár által feltett kérdéseket és a feladatok instrukcióit? Milyen segítségre van szüksége ezek megértéséhez?
- e) Hogyan viselkedik vitás helyzetekben? Hogyan kezeli a konfliktust? Használ-e érveket a helyzet megoldására, és ha igen, milyeneket?
- f) Hogyan tud együttműködni másokkal, hogyan tud részt venni párban vagy csoportban történő közös beszélgetésben, gondolkodásban? Kapcsolódik-e mondandója a másik fél vagy csoport által felvetett témához vagy teljesen oda nem illő tartalmakról beszél?
- g) A kimondatlan kommunikációs szándékot észleli-e? Milyen nehézségei vannak e téren?
- h) Mennyire könnyen tudja értelmezni a nem verbális jelzéseket? Használ-e, és ha igen, milyen nem verbális jelzéseket?

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

A2 **Beszédkésztség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása:**

ismeri a verbális és nem verbális kommunikáció alapvető sajátosságait, a kettő közötti ellentmondásokat észleli és társadalmilag elfogadott szabályok mentén, a beszédpartnerrel együttműködve oldja fel.

1. Szeretsz másokkal beszélgetni? Miről beszélgetsz szívesen?
2. Hogyan szoktál viselkedni, amikor másokkal beszélgetsz? Milyen gyorsan beszélsz? Milyen gyakran nézel a beszélgetőtársad szemébe? Mit csinálsz beszéd közben a kezeiddel?
3. Előfordult már, hogy egy beszélgetés során nem értetted, amit a másik mond? Kérlek, meséld el minél részletesebben, mi történt!
4. Előfordult már, hogy úgy éreztél, nem tudod jól kifejezni, amit mondani szeretnél? Kérlek, meséld el minél részletesebben, mi történt!
5. Előfordult már, hogy egy beszélgetés során nem értettél egyet a másik ember véleményével? Mit tettél? Hogyan alakult a beszélgetés menete? Szerinted mit kell tennünk akkor, amikor kiderül, hogy ellentétes véleményünk van egy másik emberrel?
6. Szoktál embereket beszélgetés közben figyelni? Ha igen, milyen jellegű, célú beszélgetések ezek? Miből tudod, hogy milyen a beszélgető emberek viszonya egymással? Mit gondolsz, mi lehet az oka, ha két embernek ellenkező véleménye van a beszélgetés során? Hogyan tudják ezt megoldani?

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

- A3 Olvasás, írott szöveg megértése:**
különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.

- a) Hogyan viszonyul az olvasásához? Mi az, amit szívesen olvas? Segítséggel vagy önállóan hajlandó-e belefogni egy hosszabb (min. 1 oldalas) szöveg tanulmányozásába?
- b) Hogyan olvas? Milyen nehézségei vannak az olvasás során? Vannak-e alapvető olvasástechnikai nehézségei?
- c) Képes-e hosszabb szövegek megértésére? Képes-e a szöveg kulcsfogalmainak felismerésére? Képes-e vázlatot, fogalomtérképet vagy összefoglalót készíteni egy hosszabb szövegről?
- d) Cím alapján van-e elképzelése arról, hogy miről fog szólni egy szöveg? Képes-e címmel ellátni egy hosszabb szöveg egyes szakaszait (a cím a lényegi mondanivaló észlelését szolgálja)?
- e) Mit tesz, ha a szöveg olvasása közben azzal szembesül, hogy nem ért, ismer egy szót vagy kifejezést? Átsiklik rajta vagy saját maga észleli a problémát és kezdeményezi a megoldást? Ehhez milyen forrásokat használ szívesen vagy nagy gyakorisággal?
- f) Mennyire egyszerű vagy gazdag a szókincse? Melyek azok a területek, amelyeken kifejezetten gazdag és melyek azok, amelyeken kifejezetten szegény a szókincse? Melyek azok a lehetőségek, amelyekkel ő maga is szívesen bővítené szókincsét egy adott területen, akár segítséggel is?
- g) Mennyire könnyen és szívesen válaszol a szöveg végén található kérdésekre? Mennyire könnyen tud következtetéseket megfogalmazni az olvasott szöveg alapján?
- h) Mennyire könnyen ismeri fel, és ha igen, hogyan kezeli az olvasott szövegekben rejlő ellentmondásokat, különböző szerzők eltérő véleményeit stb.?
- i) Mennyire könnyen tudja értelmezni egy háztartási gép, műszaki eszköz használati útmutatóját vagy egy egyszerű hivatalos okmány kitöltési útmutatóját? Milyen nehézségei vannak e téren?
- j) Mennyire könnyen tudja megkülönböztetni a különböző írott szövegek műfaját keletkezésük szándéka, a megszólított célcsoport szerint (pl. hétköznapi, hivatalos, zsurnalisztikai, bizalmas)? Milyen nehézségei vannak e téren?

A **KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK**

- A3** **Olvasás, írott szöveg megértése:**
különböző írott szövegeket értően olvas: tömören, saját szavaival összefoglalja az olvasottak lényegét és kérdéseket fogalmaz meg a szöveggel kapcsolatban.

1. Szeretsz olvasni? Mit olvasol szívesebben? Miért? Szerinted miért szeretnek olvasni az emberek?
2. Te hogyan hasznárod az olvasást a tanulásban? Kérlek, sorold fel minél több tevékenységet vagy feladatot, amikor az olvasást szoktad használni a tanulás során!
3. Ha megkérnek, hogy foglald össze szóban, amit olvastál, mit szoktál csinálni, milyen részei vannak a mondandódnak?
4. Gondold végig egy napodat (mondjuk a tegnapi napodat), és sorold fel, milyen írott dolgokkal találkoztál? Mit gondolsz, mi lehet ezeknek a különböző írásoknak a célja, miben különböznek egymástól?
5. Szoktál a miatt bosszankodni, hogy nem érted, ami le van írva? Mit gondolsz, mi lehet ennek az oka? Szerinted Te mit tudnál tenni, hogy ez minél ritkábban forduljon elő Veled?

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

A4 Írás, szövegalkotás:

nyelvtani szabályok megfelelő alkalmazásával, a célhoz illeszkedően fejezi ki gondolatait írásban.

- a) Hogyan viszonyul az íráshoz? Mi az, amit szívesen ír? Segítséggel vagy önállóan hajlandó-e belefogni egy hosszabb (min. 1 oldalas) írás megalkotásába?
- b) Hogyan ír? Hogyan fogalmaz írásban? Milyen nehézségei vannak az írás és a fogalmazás terén?
- c) Feladatlapok nyitott kérdéseire képes-e rövid válaszokat adni? Képes-e legalább 10-15 mondatos összefüggő szöveg megalkotására megadott téma vagy cím alapján?
- d) Képes-e levelet írni? Képes-e átélt élményt 10 mondatnál hosszabb szöveg formájában kifejezteni? Képes-e megadott témakörben esszét írni?
- e) Mennyire könnyen tudja kifejezni saját gondolatait, véleményét, érzelmeit írásban? Milyen nehézségei vannak ennek során?
- f) Mennyire gazdag az írásban megnyilvánuló aktív szókincse? Melyek azok a lehetőségek, amelyekkel ő maga is szívesen bővítené szókincsét, akár segítséggel is?
- g) Milyen forrásokat használ szívesen a szövegalkotás során? Melyek azok a források, amelyek iránt könnyebben felkelthető az érdeklődése?

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

A4 Írás, szövegalkotás:

nyelvtani szabályok megfelelő alkalmazásával, a célhoz illeszkedően fejezi ki gondolatait írásban.

1. Szeretsz levelet, e-mailt stb. írni? Miért? Mit szeretsz szívesebben írni? Szerinted miket szeretnek írni az emberek? Szerinted miért írnak az írók könyvet, a költők verset?
2. Szoktad valakinek a blogját rendszeresen olvasni az Interneten? Mit gondolsz, miért ír szeretnek sokan blogot írni?
3. Te hogyan használod az írást a tanulásban? Kérlek, sorolj fel minél több tevékenységet vagy feladatot, amikor az írást szoktad használni a tanulás során!
4. Ha megkérnek, hogy foglalj össze írásban, amit egy témáról megtudtál vagy az azzal kapcsolatos véleményedet, mit szoktál csinálni? Milyen részei vannak az írásodnak?
5. Szoktál a miatt bosszankodni, hogy nem tudod érthetően leírni, amit szeretnél? Mit gondolsz, mi lehet ennek az oka? Szerinted Te mit tudnál tenni, hogy ez minél ritkábban forduljon elő Veled?
6. Ha egy témáról szabadon kell írnod, honnan szoktad az információkat, ötleteket gyűjteni? Miért épp onnan?
7. Gondold végig egy napodat (mondjuk a tegnapi napodat), és sorold fel, milyen írott dolgokkal találkoztál? Mit gondolsz, mi lehet ezeknek a különböző írásoknak a célja, miben különböznek egymástól?

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

A5 Vizuális, képi kommunikáció:

széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.

- a) Mennyire könnyen értelmezi a képi információkat (piktogramokat, ábrákat, diagramokat, képeket, filmeket)? Milyen nehézségei vannak az értelmezésben? Milyen filmek érdeklik? Miért?
- b) Milyen képek tetszenek neki (pl. Internetes keresés, kiállítás megtekintése, saját fotók készítése során)? Miért?
- c) Mennyire könnyen tud érzelmeket, gondolatokat, hangulatokat azonosítani filmek, képek alapján? Mennyire könnyen tudja kifejezni saját érzelmeit, gondolatait, hangulatait, véleményét filmek, képek alapján? Milyen nehézségei vannak ezek során?

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

A5 Vizuális, képi kommunikáció:

széleskörűen ismert, társadalmilag elfogadott képi jelrendszereket értelmez. Írott szövegben ábrákat, képeket, táblázatokat értelmez, az általa írott szöveget saját ábrákkal, képekkel, táblázatokkal egészíti ki.

1. Szeretsz képeket nézegetni az Interneten vagy képes könyvekben? Miért? Milyen képek tetszenek Neked a legjobban? Miért?
2. Milyen filmeket szeretsz nézni? Miért? Milyen filmes műfajokat ismersz? Mit gondolsz, mi a különbség közöttük?
3. Szerinted miért készít egy fotós vagy festő képet, mi lehet a célja ezzel? Te készítettél már fotót vagy képet? Mi volt a célod vele?
4. Mit gondolsz a reklámokról? Szerinted mi lehet a reklámok célja? Van kedvenc reklámod? Miért éppen az?
5. Mit érzel, mire gondolsz, amikor a kedvenc képedre nézel, amikor a kedvenc filmedet nézed?
6. Gondold végig egy napodat (mondjuk a tegnapi napodat), és sorold fel, milyen képekkel, jelekkel találkoztál? Mit gondolsz, miben különböznek ezek egymástól?

A **KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK**

- A6 Elektronikus média útján történő kommunikáció:**
a különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli, azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére.

- a) Mit gondol az Internetről? Mit gondol a virtuális világ és a valós világ viszonyáról (mennyire tartja a virtuális világot igaznak, hitelesnek stb.)?
- b) Hol és milyen gyakran használja az Internetet?
- c) Hogyan és mire használja az Internetet szabadidejében? Hogyan használja az Internetet iskolai feladatokhoz? Milyen nehézségei vannak e téren? Hogyan tud online kapcsolatokat létesíteni és fenntartani?
- d) Tagja-e valamilyen virtuális közösségnek? Ha igen, milyen „profil” alakított ki magáról? Milyen viszonyban van ez a profil az önértékelésével, énképével (realitás, komplexitás stb.)? Melyek azok a tulajdonságai, amelyeket a leghangúlyosabban kommunikál önmagáról?
- e) Játszik-e, játszott-e már valamilyen internet-alapú játékot? Ha igen, melyet és milyen rendszerességgel? Milyen játékokat kedvel és miért?
- f) Mit gondol a saját Internet-felhasználói szerepéről? Mennyire látja magát aktívnak, milyen lehetőségeket lát az Internet által teremtett világ alakításában (pl. kapcsolatteremtés, blogírás, honlapszerkesztés)?

A **KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK**

- A6 Elektronikus média útján történő kommunikáció:**
a különböző elektronikus csatornákon megjelenő információkat értékelő-értelmező viszonyulással kezeli, azokban saját értékrendjének megfelelően tudatosan válogat. Lehetőségeihez mérten kommunikációt is kezdeményez, törekszik az alapszintű felhasználói kompetenciák megszerzésére.

1. Szoktál Internetet használni? Szeretsz internetezni? Miért? Milyen oldalakat nézel a legszívesebben? Miért?
2. Mit gondolsz az Interneten megjelenő információk igazságtartalmáról, hitelességéről? Miért?
3. Mit tartasz az Internet legnagyobb veszélyének? Miért? Mit tartasz az Internet legnagyobb előnyének? Miért?
4. Szoktál másokkal kapcsolatba kerülni az Interneten? Milyen formában és miért? Szeretsz másokkal „találkozni” az Interneten? Miért?
5. Te hogyan használod az Internetet a tanulásban? Kérlek, sorolj fel minél több tevékenységet vagy feladatot, amikor az Internetet szoktad használni a tanulás során!
6. Szívesen foglalkozol/foglalkoznál Internetes tartalmak (pl. honlapszerkesztés, blogírás) létrehozásával? Miért?

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

A7 Művészeti tevékenységekben

megnyilvánuló kommunikáció:

nyitott a különböző zenei, vizuális, mozgásos művészeti alkotások iránt, ezeket önmaga számára értelmezi és saját érdeklődésének, lehetőségeinek megfelelően önkifejezésre is alkalmazza.

- a) Milyen művészeti ágak iránt érdeklődik? Miért?
- b) Ő maga milyen művészeti jellegű tevékenységet végez szívesen? Miért?
- c) Mennyire könnyen tud érzelmeket, gondolatokat, hangulatokat azonosítani művészeti alkotások alapján? Milyen nehézségei vannak e téren?

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

A7 Művészeti tevékenységekben

megnyilvánuló kommunikáció:

nyitott a különböző zenei, vizuális, mozgásos művészeti alkotások iránt, ezeket önmaga számára értelmezi és saját érdeklődésének, lehetőségeinek megfelelően önkifejezésre is alkalmazza.

1. Szoktál zenét hallgatni? Milyet és miért épp azt szereted? Szoktál zenét szerezni? Milyet és miért?
2. Szoktál táncolni? Milyen táncot és miért? Szoktál saját koreográfiákat készíteni? Milyet és miért?
3. Szeretsz képtárba, kiállításra járni? Milyenre és miért? Szoktál Te magad képeket festeni vagy fényképezni? Milyen képeket és miért?
4. Szerinted miért szeretik az emberek a művészet alkotásokat?
5. Szerinted mi lehet a célja egy művésznek, amikor elkészíti az alkotását? Mire gondolhat, mit érezhet közben? Ha van egy kedvenc képed, zenéd stb., segíthet, ha arra gondolsz a válasz megfogalmazásakor.

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

A8 A kommunikáció értékelése:

érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz.

- a) Érzékeny-e a helyzettől függő nyelvhasználatra (hivatalban, iskolában felnőttekkel, kortársakkal folytatott kommunikáció eltérései)? Milyen helyzetekben tud a legkönnyebben és milyen helyzetekben a legnehezebben kommunikálni?
- b) Alkalmazza-e a humort saját kommunikációjában? Megfelelően észleli-e mások kommunikációjában a humor jelentését és annak célját?
- c) Ha csoportvezetői feladatot kap, tisztában van-e azzal, hogy nem tanári szerepben van, és ennek megfelelően irányít-e? Milyen stratégiákat használ vezetői feladata teljesítése közben? Hogyan tudja mozgósítani csoporttársait a cél elérése érdekében?
- d) Mennyire könnyen, szívesen alkot véleményt mások kommunikációjáról? Milyen megfigyelésekről, tapasztalatokról számol be mások kommunikációjával kapcsolatban (pl. csoportmunka során)?
- e) Mit gondol a kommunikációs konfliktushelyzetek, viták kialakulásának okairól? Milyen szituációs és személyen belüli okokat feltételez? Mit gondol a lehetséges megoldásokról? Konstruktív vagy destruktív, esetleg agresszív vagy védekező megoldásokat preferál-e inkább?
- f) Mit gondol az eredményes kommunikációról? Mit gondol a saját kommunikációja eredményességéről?

A KOMMUNIKÁCIÓS KOMPETENCIÁK

A8 A kommunikáció értékelése:

érti és értelmezi a kommunikációs partnerek célját és szándékát, vita esetén pro és kontra érveket sorakoztat fel. Kommunikációs helyzetekben kritikai gondolkodást alkalmaz.

1. Szoktál embereket beszélgetés közben figyelni? Ha igen, milyen jellegű, célú beszélgetések ezek? Miből tudod megérteni, hogy milyen a beszélgető emberek viszonya egymással?
2. Mit gondolsz, mi lehet az oka, ha két embernek ellenkező véleménye van a beszélgetés során? Hogyan tudják ezt megoldani? Te hogyan szoktad megoldani az ilyen helyzeteket?
3. Ismersz olyan embert, akire felnézel, mert mindig jól oldja meg a vitás helyzeteket? Mit szokott tenni ilyen helyzetekben? Mik a hasonlóságok és a különbségek a Te és az ő megoldásai között?
4. Szeretsz másokkal beszélgetni? Miről beszélgetsz szívesen? Hogyan szoktál viselkedni, amikor másokkal beszélgetsz?
5. Miben érzed magad jónak a kommunikáció terén? Miben érzed magad a legjobbnak? Miben tudnál segíteni a társaidnak a kommunikációval kapcsolatban?
6. Miben fejlődöttél a kommunikáció terén? Miben fejlődöttél a leginkább? Miben szeretnél még fejlődni? Miért?
7. Fejezd be a következő mondatokat úgy, ahogy Te szeretnéd!
 - Szívesen megosztom a gondolataim másokkal, ha...
 - Szerintem jó beszélgetőtárs vagyok...
 - Véleményem szerint a vita hasznos lehet, ha...

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

- B1 Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések:**
a diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései.

- a) Milyen volt az eddigi iskolai pályafutása? Milyen tanulási tapasztalatokkal rendelkezik? Hogyan értékeli eddigi tanulási tapasztalatait, mit tekint kudarcnak és mit sikernek? Hogyan hatottak sikerei és kudarcai jelenlegi tanulására, és ő mit gondol erről?
- b) Hogyan viszonyul most a tanuláshoz? Mit gondol a tanulásról?
- c) Milyen módszereket használ az iskolai tanulás során? Milyen módszereket használ nem iskolai tanulás során?
- d) Mivel lehet ösztönözni a tanulás során? Ő mit tekint fő tanulási motivációjának?
- e) Mennyire könnyen és szívesen vesz részt csoportmunkában? Milyen szerepet, szerepeket vesz föl a csoportban? Milyen a társaival való kapcsolata?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

- B1 Önmagáról mint tanulóról alkotott elképzelések:**
a diák önmagára tanuló egyénként tekint, önértékelésének, énképének szerves részét képezik a saját magáról mint tanulóról alkotott árnyalt és pozitív elképzelései.

1. Hogyan jellemeznéd magad mint tanulót? Kérlek, sorolj fel minél több tulajdonságot, ami jellemző Rád a tanulással kapcsolatban! Ha kész a lista, számold meg, hány pozitív és hány negatív tulajdonságot írtál! Mit gondolsz, mi lehet ennek az oka?
2. Gondolj egy olyan mostani vagy régebbi osztálytársadra, akit nagyon sikeresnek tartottál a tanulásban! Őt hogyan jellemeznéd? Gyűjtsd össze azokat a tulajdonságait, amelyekre emlékszel, majd hasonlítsd össze a tieiddel!
3. Mit gondolsz a saját tanulásodról? Mit tartasz sikeresnek a tanulásodban? Miért? Van valami, amit kudarcnak tekintesz a tanulásodban? Miért?
4. Hogyan szoktál tanulni? Kérlek, próbáld lépésekre bontani, mit szoktál csinálni, amikor tanulsz?
5. Hogyan szoktad érezni magad, miközben tanulsz? Miért? Milyen érzés az, mire gondolsz akkor, amikor valamit megértesz tanulás közben? Milyen érzés az, mire gondolsz akkor, amikor valamit nem értesz tanulás közben?
6. Ha tanulnod kell, mi az, amivel a legkönnyebben rá tudod venni magadat vagy rá tudnak venni mások, hogy tanulj? Ha ösztántadból tanulsz valamit (ne csak iskolai tanulásra gondolj!), akkor miért szeretsz azzal foglalkozni?
7. Szeretsz másoktól, másokkal együtt tanulni? Miért?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B2 A tanulásról alkotott elképzelések:

a diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.

- a) Mit gondol arról, hogy az iskolán kívül is lehetséges a tanulás? (Mennyire érti, hogy a tanulás élethosszig tartó folyamat és életünk minden területére kiterjed?) Mivel lehetne segíteni, hogy ezt megértse, megtapasztalja?
- b) Amikor egy aktuális témával vagy problémával foglalkozik, képes-e feleleveníteni az azzal kapcsolatos korábbi tapasztalatait? Milyen téma, feladat kapcsán tudja könnyebben mozgósítani a tapasztalatait, és milyen téma, feladat kapcsán nehezebben?
- c) Képes-e megfogalmazni a felvetett tanulmányi problémával kapcsolatban saját gondolatait? Önállóan vagy segítséggel hajlandó-e arra, hogy olyan tanulási módszereket használjon, amelyek a tudás konstruálására irányulnak (pl. értelmezés, példák keresése, kérdések megfogalmazása, fogalmak definiálása)?
- d) Mennyire könnyen tud következtetni az egyedi példákból az általánosabb megállapításokra és fordítva (induktív és deduktív gondolkodás)?
- e) Hogyan alkalmazza mindazt, amit megtanult? Új helyzetekben felismeri-e azokat a lehetőségeket, amikor alkalmaznia kellene tudását?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B2 A tanulásról alkotott elképzelések:

a diák a tanulást egész életen át tartó és az élet minden területére kiterjedő folyamatnak tekinti, amely fejlődési lehetőségeket rejt magában, és amelyben ő, tehát a tanuló egyén aktív és konstruktív szerepet tölt be.

1. Gondolj a saját tanulásodra, és gyűjts össze 10 dolgot, amit eddigi életed során megtanultál (ne csak iskolai tanulásra gondolj)! Szerinted mit jelenthet az, hogy a tanulás egész életünkön át tartó folyamat?
2. Nézd meg az előző listádat, és válogasd ki azokat a dolgokat, amelyeket az iskolában és amelyeket nem az iskolában tanultál meg. Szerinted mit jelenthet az, hogy a tanulás az élet minden területére kiterjedő folyamat?
3. Gondolj egy kedvenc tantárgyadra vagy témára, amit az iskolában tanultál! Mit gondolsz, hogyan tudod vagy fogod tudni ezt felhasználni az életedben? Próbálj minél több példát gyűjteni!
4. Idézz fel egy olyan emlékedet, amikor valamit jól meg tudtál tanulni? Szerinted mi volt az oka, hogy sikeres volt a tanulásod? Mit tettél ezért a sikerért?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

- B3 A tanulási folyamat tervezése és szervezése:**
a tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.

- a) Milyen célokat tűz ki a tanulása során, illetve mennyire könnyen tud célokat megfogalmazni önmaga számára? Mennyire tudja megvalósítani tanulási céljait?
- b) Valamilyen időbeosztás vagy sorrend szerint tanul-e? Ha igen, hogyan?
- c) Választ-e helyet és időt a tanulás megvalósítására? Milyen körülmények között tud, szeret jobban tanulni? Mennyire könnyen tudja szabályozni a tanulása külső és belső körülményeit?
- d) Kér-e segítséget másoktól (kortárustól, szülőtől vagy más felnőttől), miközben tanul? Miben igényel segítséget? Mennyire pontosan tudja megfogalmazni, hogy miben van szüksége segítségre? Milyen eszközöket használ szívesen forrásként a tanuláshoz?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

- B3 A tanulási folyamat tervezése és szervezése:**
a tanulás menedzselése; a diák tanulási tevékenységét egészben, folyamatként szemléli, megtervezi annak szakaszait, körülményeit, és azokat oly módon szervezi meg, hogy tanulása sikeres és hatékony legyen.

1. Hogyan szoktál tanulni? Kérlek, próbáld lépésekre bontani, mit szoktál csinálni, amikor tanulsz?
2. Megtörtént-e már Veled, hogy nem sikerült a megadott határidőre elkészülnöd egy feladatoddal? Ha igen, mi lehetett az oka? Szerinted mit kellett volna tenned, hogy időben elkészülj?
3. Rajzold le, hogy néz ki az a hely, ahol általában tanulni szoktál! Rajzolj le mindent, ami ilyenkor körülötted (pl. az asztalodon) szokott lenni! Mit gondolsz, megfelelőek ezek a körülmények a tanuláshoz? Hogyan lehetne még jobbra tenni őket?
4. Ha elakadsz a tanulásban, kitől szoktál segítséget kérni? Főként miben szoktál segítséget kérni? Legutóbb miben kértél segítséget egy tanulási feladatoddal kapcsolatban?
5. Szeretsz másoktól, másokkal együtt tanulni? Miért? Szerinted jó csapatjátékos vagy? Melyek azok a jó tulajdonságaid, amelyek miatt hasznos tagja lehetsz egy csapatnak?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B4 Tanulási források keresése:

a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.

- a) Vannak-e technikai problémái az Internet információforrásként való használatában? Ismer-e speciális forrásokat, adatbázisokat, amelyeket a tanuláshoz használhat (pl. könyvtári szolgáltatások, Internetes adatbázisok)? Hogyan viszonyul ezekhez, mennyire szívesen és tudatosan használja őket?
- b) Mennyire tudatosan válogat a rendelkezésére álló tanulási források között? Hogyan kezeli azt, ha túl sok információ áll rendelkezésére? Hogyan, milyen módszerekkel válogat a források között?
- c) Tudja-e a könyvtárat információkeresésre használni? Képes-e újságokat, szórólapokat, katalógusokat, saját és tanári vázlatot, fogalomtérképet, ábrát stb. forrásként használni?
- d) Mit tekint tanulási forrásnak? Mennyire könnyen érti meg, fogadja el, hogy az információkon kívül a tapasztalatok, a helyzetek is tanulási forrásnak tekinthetők?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B4 Tanulási források keresése:

a diák felkutatja a tanulási céljai eléréséhez szükséges és lehetséges forrásokat, azok között tudatosan válogat, a számára lényeges forrásokat kiemeli, elemzi és értékeli.

1. Ha kutatómunkát, gyűjtőmunkát kapsz feladatként, hova szoktál fordulni segítségért? Miket használsz forrásként az ilyen feladatokhoz?
2. Sorolj fel három olyan témát, amelyben szívesen végeznél kutatómunkát, gyűjtőmunkát! Miért épp ezeket választottad? Hogyan kezdenél neki a munkának?
3. Előfordult már, hogy úgy érezted, hogy egy feladat elvégzéséhez kevés segítséget nyújt az általad választott könyv? Mit teszel ilyenkor?
4. Előfordult már, hogy úgy érezted, túl sok információ áll rendelkezésedre egy feladattal kapcsolatban, és nem tudsz eligazodni közöttük? Mit teszel ilyenkor?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B5 Tanulási források feldolgozása:

a diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja.

- a) Mennyire könnyen összpontosít egy-egy feladatra, mennyire tartós a figyelme? Képes-e kulcsfogalmakat megtalálni a szövegben? Milyen módszereket használ a lényegkiemelésre? Képes-e a címből következtetni a várható tartalomra?
- b) A többszöri egyszerű átismétlésen kívül ismer-e más, az emlékezést segítő módszereket, eljárásokat (pl. fogalomtérkép készítése)? A szöveg tartalmára vonatkozó kérdésekre válaszolva össze tudja-e foglalni a szöveg lényegét? Mennyire könnyen jegyzi meg a tanulnivalókat? Milyen módszereket használ a tanulnivalók megjegyzésére? Milyen nehézségei vannak e téren?
- c) Hogyan vesz részt egy adott témáról, feladatról szóló közös beszélgetésben, vitában? Hogyan tudja tudását a közös munka során mozgósítani? Hogyan érvel, milyen érveket használ?
- d) Mennyire könnyen tud releváns és pontos kérdéseket megfogalmazni egy adott témával, feladattal kapcsolatban? Mennyire tudja pontosan megfogalmazni, miben van szüksége segítségre?
- e) Mennyire könnyen tud kérdéseket megválaszolni egy adott témával, feladattal kapcsolatban? Mennyire tükrözik a kérdésekre adott válaszai a megértést?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B5 Tanulási források feldolgozása:

a diák a tanulás során kiválogatott forrásokat értelmezi, a szükséges mértékben megjegyzi, elsajátítja, ezáltal készségeit, képességeit fejleszti, nézeteit formálja.

1. Előfordult már, hogy elkalandozott a figyelmed tanulás közben? Mit gondolsz, mi lehetett ennek az oka? Miben különbözik ez a helyzet attól, amikor jól tudsz figyelni arra, amit csinálsz? Mit kellene másképp csinálnod annak érdekében, hogy jobban tudj figyelni?
2. Előfordult már, hogy nem jutott eszedbe valami, amit korábban megtanultál? Mit gondolsz, mi lehetett ennek az oka? Miben különbözik ez a helyzet attól, amikor jól vissza tudsz emlékezni arra, amit megtanultál? Mit kellene másképp csinálnod annak érdekében, hogy jobban emlékezz arra, amit megtanultál?
3. Próbáltál már valamit úgy megtanulni, hogy nem is értetted az egészet? Hogy érezted magad? Szerinted miért lehet az, hogy a társaid volt olyan, aki értette? Mit csinálhatott ő másképpen a tanulás során?
4. Szeretsz egy Téged érdeklő témáról vitatkozni (nem veszekedni) másokkal? Hogyan szoktad megvédeni az álláspontodat? Általában sikerül meggyőznöd a többieket? Mit gondolsz, miért?
5. Találkoztál már olyan kérdéssel egy feladat kapcsán, amit nem értettél? Hogyan próbáltad megérteni?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B6 Tanulási források felhasználása:

a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.

- a) Hogyan viszonyul ahhoz, hogyan viselkedik, ha előadást, bemutatót kell tartania? Milyen nehézségei vannak e téren?
- b) Hogyan használja fel a tanultakat? Mennyire könnyen mozgósítja a tudását egy feladat, probléma megoldása érdekében? Mennyire könnyen ismeri fel azokat a helyzeteket, amelyekben használhatná a korábban megtanultakat?
- c) Lát-e kapcsolatot az iskolában tanultak és leendő szakmája között?
- d) Hogyan vesz részt egy adott témáról, feladatról szóló közös beszélgetésben, vitában? Hogyan tudja tudását a közös munka során mozgósítani? Hogyan viszonyul társaihoz ilyen helyzetekben (versengő vagy együttműködő stb.)? Hogyan tud velük együttműködni?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B6 Tanulási források felhasználása:

a diák a megtanult, elsajátított ismereteket, a tanulás során felhasznált tapasztalatokat, a fejlesztett képességeket, készségeket a tanulás céljának megfelelően, a tanulás konkrét kontextusában, illetve attól eltérő tanulási és hétköznapi helyzetekben kipróbálja, alkalmazza, gyakorolja, a tanulás eredményeit nézetei alapján értelmezi.

1. Szeretsz kiselőadást, bemutatót tartani? Miért? Hogyan szoktál felkészülni ezekre?
2. Sorolj fel legalább három olyan tevékenységet, helyzetet, amikor fontos, hogy jól tudjunk számolni? Sorolj fel legalább három olyan tevékenységet, helyzetet, amikor fontos, hogy jól értsük azt, amit olvasunk?
3. Mit gondolsz, jövőbeni munkádban mi mindent fogsz tudni felhasználni mindabból, amit az iskolában tanultál? Ha idősebb és tapasztaltt leszel a saját munkádban, szívesen segítenél a pályakezdő fiataloknak? Szerinted hogyan segíthet egy tapasztaltabb alkalmazott egy pályakezdő fiatalnak?
4. Mire vagy büszke iskolai eredményeid közül (fejlődésed szempontjából)? Kinek mesélsz szívesen az iskolai sikerélményeidről? Mit szokott mondani erre?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B7 Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése:

a diák különböző tanulási módszereket, technikákat, stratégiákat ismer, ezek közül többet kipróbál, és a számára hatékonyakat tanulási helyzetekben tudatosan használja.

- a) Mit gondol saját tanulási stílusáról? Hogyan jellemzi saját tanulását (pl. preferált érzékszervi modalitás, társas tanulási környezet alapján)?
- b) Hogyan tanul? Milyen módszereket használ? Tanulási módszerei között milyen arányban vannak a memorizálást segítő technikák? Milyen arányban vannak a tanulnivalók átalakítását, értelmezését igénylő módszerek?
- c) Mennyire nyitott az új tanulási módszerek iránt? Milyen módszereket fogad szívesebben? Hogyan fogadja az értelmezésre jobban építő módszereket?
- d) Hogyan értékeli a saját tanulási módszereit? Saját vagy adott szempontok mentén képes-e elemezni saját tanulási módszereit?
- e) Képes-e arra, hogy többféle módszert kombinálva tudatos stratégiákat alakítson ki? Ha igen, milyen stratégiák ezek?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B7 Tanulási módszerek ismerete, alkalmazása, értékelése:

a diák különböző tanulási módszereket, technikákat, stratégiákat ismer, ezek közül többet kipróbál, és a számára hatékonyakat tanulási helyzetekben tudatosan használja.

1. Hogyan szoktál tanulni? Kérlek, próbáld lépésekre bontani, mit szoktál csinálni, amikor tanulsz?
2. Nézd át az előző kérdésben megfogalmazott tanulási lépéseidet (módszereidet), és válogasd szét őket két csoportra: az egyikbe azok kerüljenek, amelyek elsősorban a megértésben segítenek, a másikba pedig azok, amelyek elsősorban a tanultakra való visszaemlékezésben segítenek! Melyik csoportban van több módszer? Mit gondolsz, mi lehet ennek az oka?
3. Vannak olyan tanulási módszereid, ami jól beváltak Számodra? Ha igen, melyek ezek, és miért tartod őket hatékonyak? Kérdezd meg az egyik társadat, ő mit válaszolt erre a kérdésre, és hasonlítsátok össze a módszereitek listáját! Van olyan módszer, az övéi közül, amit Te is szívesen kipróbálnád? Miért?
4. Készíts tanulási kincsesládát! Lehet ez egy boríték vagy egy üres lap is. Írd bele azokat a tanulási módszereket, amelyeket szeretsz, amelyek beváltak Számodra! Gyűjtsd ezeket a módszereket a továbbiakban, és a tanév végén nézd meg újra, hogyan gyarapodott a kincsesládád tartalma!

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B8 A tanulási folyamat értékelése:

a diák a tanulására folyamatosan reflektál, konkrét tanulási teljesítményét reálisan és árnyaltan értékeli, a tanulást pedig fejlődésként értelmezi.

- a) Milyen gyakran éri sikerélmény a tanulással kapcsolatban? Tud-e büszke lenni arra, hogy sikeres vagy tart attól, hogy társai kiközösítik, ha valamiben kiemelkedően teljesít? Mennyire tulajdonítja képességeinek, erőfeszítéseinek vagy rajta kívül álló tényezőknek sikerét?
- b) Milyen gyakran éri kudarcélmény a tanulással kapcsolatban? Hogyan reagál a kudarcra; tanulási tapasztalatként éli meg vagy inkább feladja? Mennyire tulajdonítja képességeinek, erőfeszítéseinek vagy rajta kívül álló tényezőknek kudarcát?
- c) Képes-e önállóan szervezni a tanulását? Képes-e az önszabályozott, kényszertől mentes tanulásra vagy csak a külső irányítással és szabályozással történő tanulásra? Milyen helyzetekben, feladatok kapcsán képes önállóan irányítani tanulási folyamatát?
- d) Hogyan értékeli saját tanulását (mennyire reális és árnyalt az értékelése)? Mennyire könnyen tud reflektálni saját tanulására?
- e) Mennyire könnyen tud segítséget kérni a tanulási problémái megoldásához? Mennyire pontosan tudja megfogalmazni az ezzel kapcsolatos kérdéseit?
- f) Hogyan fogadja a pozitív és a negatív visszajelzéseket? Mennyire könnyen változtat tanulásán a kapott visszajelzések alapján?
- g) Képes-e értékesnek látni a tanulást? Képes-e a tanulást a majdani munkavégzéséhez vezető út részeként tekinteni? Hiszi-e, hogy a tanulás eszköze lehet a munkanélküliség elkerülésének?

B TANULÁSI KOMPETENCIÁK

B8 A tanulási folyamat értékelése:

a diák a tanulására folyamatosan reflektál, konkrét tanulási teljesítményét reálisan és árnyaltan értékeli, a tanulást pedig fejlődésként értelmezi.

1. Miben érzed magad jónak a tanulás terén? Miben érzed magad a legjobbnak? Miben tudnál segíteni a társaidnak a tanulással kapcsolatban?
2. Kérdezd meg három társadat és legalább egy tanárodat, hogy ők miben tartanak Téged jónak a tanulás terén? Mit gondolsz a válaszaik alapján saját magadról? Mennyire hasonlít az, amit ők mondtak Rólad ahhoz, amit Te gondolsz magadról?
3. Mi az, amiben nehézségeid vannak a tanulás során? Készíts egy listát ezekről!
4. Kérdezd meg az egyik társadat, hogy ő mit válaszolt erre a kérdésre, és hasonlítsátok össze a válaszaitokat! Van olyan probléma, amiben szerinted tudnál segíteni neki? Miért? Szerinted lehetséges, hogy fejlődjünk abban, ami korábban nehézséget jelentett számunkra? Szerinted az általad felsorolt nehézségek közül melyiken tudnál a legkönnyebben változtatni, és miért?
5. Miben fejlődöttél a tanulás terén? Miben fejlődöttél a leginkább? Miben szeretnél még fejlődni? Miért?
6. Fejezd be a következő mondatokat úgy, ahogy Te szeretnéd!
 - Szerintem a tanulás élvezetes is lehet, ha...
 - Másoktól tanulni azért jó, mert...
 - Az a célom a tanulással, hogy...

C SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK

C1 Pozitív énkép kialakítása és fenntartása

Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.

- a) Mennyire reális és árnyalt az önértékelése? Hogyan gondolkodik önmagáról? Milyen az önbi-zalma?
- b) Van-e olyan személy (kortárs vagy tanár), akivel kellően bizalmas viszonyban áll ahhoz, hogy az önértékelésével kapcsolatos problémáit megbeszélje vele? Hogyan kezeli a tőle kapott visszajelzéseket?
- c) Hogyan éli meg a sikert és a kudarcot? Képes arra, hogy problémáit, nehézségeit fejlődési lehetőségként értelmezze?
- d) Hogyan fogadja a minősítő értékelést, amikor egy kritériumhoz vagy az osztály átlagához viszonyítják?
- e) Hogyan viszonyul ahhoz, amikor saját korábbi teljesítményeihez, képességeihez viszonyítják teljesítményét (fejlesztő értékelésben részesül)?
- f) Képes-e felismerni és elfogadni az erős oldalait az alapján, hogy hogyan fejlődött egy adott területen?
- g) Hogyan viszonyulnak hozzá társai? Társai jelentős személyiségnek tekintik vagy lekezelik, becsmérlik, ugratják, áldozatnak látják?
- h) Mennyire fogadja el társai véleményét önmagáról, mennyire kezeli kritikával ezt?
- i) Mi az, ami érdekli (tevékenység, téma, szakma stb.)? Mit csinál szabadidejében? Milyen isko-lán kívüli programokon vesz részt szívesen?
- j) Hogyan gondolkodik a jövőjéről? Optimista vagy pesszimista a céljai, vágyai megvalósulását illetően, esetleg ötlettelen a jövőjével kapcsolatban?

C SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK

C1 Pozitív énkép kialakítása és fenntartása

Azonosítja erősségeit és fejlesztendő területeit, érdeklődési köreit és a kedvelt, számára motiváló tevékenységeket, s ezek alapján pozitív énképet és önértékelést alakít ki és tart fenn, amely támogatja szakmai kiteljesedését, magabiztos fellépését.

1. Egy vonallal ossz két részre egy papírt vagy oldalt; a bal oldalra írd fel, hogy „amiben jó vagyok”, a jobb oldalra azt, hogy „amiben fejlődnöm kellene”. Gyűjts minél több tulajdonságot mindkét oszlopa, majd számold meg, hány tulajdonságot tudtál felsorolni a bal és a jobb oldali oszlopban! Mit gondolsz, mi lehet a különbség oka?
2. Cseréld ki a lapodat egy olyan társaddal, aki jól ismer Téged, és kérd meg, hogy tölts ki ő is a táblázatodat: a bal oldalra írja egy másik színű tollal azokat a tulajdonságaidat, amelyekben szerinte jó vagy, és a jobb oldalra azokat, amelyekben szerinted fejlődnöd kellene! Ha visszakaptad a lapodat, nézd meg, mit írt Rólad? Mi az, amin meglepődtél? Mi az, amiben egyetértett Veled (ugyanazt írta, mint Te magadról)?
3. Mi az, amivel szívesen foglalkozol szabadidődben? Készíts egy listát ezekről a tevékenységekről, és rangsorold őket a szerint, hogy mennyire szívesen foglalkozol velük! Ha kész vagy, cseréld ki a listádat egy társaddal, és beszélgetsetek az első három, általatok választott tevékenységről!
4. Hogyan képzeled el magad 15 év múlva? Szerinted mi jellemzi majd a szakmai életedet és a magánéletedet? Mitől mondanád magad boldognak? Szerinted mit kellene ehhez addig tenned?

C SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK

C2 Másokkal történő pozitív és eredményes interakció

Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.

- a) Hogyan vesz részt csoportmunkában? Milyen csoportszerepeket vállal magára szívesebben?
- b) Hogyan vesz részt egy adott témáról, feladatról szóló közös beszélgetésben, vitában? Hogyan viszonyul társaihoz ilyen helyzetekben (versengő vagy együttműködő)? Hogyan tud velük együttműködni?
- c) Milyen csoportok, közösségek tagjaként definiálja magát? Hány fajta közösség tagja? Milyen iskolán kívüli vagy iskolától független közösségekben vesz részt? Veszélyeztetett abból a szempontból, hogy valamilyen deviáns társaság hatása alá kerül? Mit lehetne tenni ennek elkerülése érdekében?
- d) Konfliktushelyzetekben mennyire kész kompromisszumot kötni? Képes-e arra, hogy egy probléma megoldásában mások szempontjait is figyelembe vegye?
- e) Társas problémahelyzetekben mennyire tudja megvédeni saját jogait? Képes-e aszertív magatartást tanúsítani elkerülve az agresszív és a túlzott visszahúzódo viselkedést?
- f) Mennyire szívesen segít másoknak? Milyen esetekben, helyzetekben segítőkész?
- g) Hogyan kezeli a másságot (elutasító vagy elfogadó)? Mennyire befolyásolható az agresszív cselekedetekre? Hogyan kezeli az indulatait?
- h) Milyenek a baráti kapcsolatai? Mennyire ragaszkodik a barátságokhoz? Mennyire tesz erőfeszítést a számára fontos kapcsolatok alakítására?
- i) Képes mások alapvető érzelmeit felismerni, megnevezni (félelem, öröm, szomorúság, harag, szégyen, irigység) viselkedésük alapján?

C SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK

C2 Másokkal történő pozitív és eredményes interakció

Mások érzelmeinek, gondolatainak, személyiségének, nézőpontjának azonosításával és tiszteletben tartásával és a társadalomban elfogadott általános szabályok ismeretében asszertív módon kommunikál, másokat meghallgat, kezdeményez, segítséget nyújt, konfliktust old meg, együttműködik, páros és csoportos tevékenységekben építő módon vesz részt.

1. Szeretsz másoktól, másokkal együtt tanulni? Miért? Szerinted jó csapatjátékos vagy? Melyek azok a jó tulajdonságaid, amelyek miatt hasznos tagja lehetsz egy csapatnak?
2. Milyen csapatok, csoportok tagja vagy (ne csak iskolai csoportokra gondolj)? Miért fontos Számodra, hogy ezeknek a csoportoknak a tagja legyél?
3. Mit gondolsz, Te miben vagy más, miben különbözöl az osztálytársaidtól? Hogyan viszonyulnak az osztálytársaid ezekhez a tulajdonságaidhoz? Van olyan társad, akit bántanak valamilyen tulajdonsága miatt? Szerinted mi lehet ennek az oka?
4. Szerinted miért aggódnak a felnőttek, hogy a gyerekek „rossz társaságba” keverednek? Mi lehet „rossz társaság”, tudnál erre példákat mondani? Veled előfordult már, hogy egy olyan társaság tagja szerettél volna lenni, amiről másoknak rossz véleménye volt?
5. Ha valakit bántanak a társaid közül, közbe szoktál avatkozni vagy mellé szoktál állni? Hogyan?
6. Előfordult már Veled, hogy elveszítetted a türelmedet, és megbántottál valakit, amit utólag megbántál? Kérlek, meséld el, hogy történt!
7. Gondolj a legjobb barátodra, és próbáld meghatározni, hogy miért olyan jó a barátságotok! Mi jellemzi a kapcsolatotokat?
8. Miben fejlődte a másokkal való együttműködés terén? Miben fejlődte a leginkább? Miben szeretnél még fejlődni? Miért?
9. Fejezd be a következő mondatokat úgy, ahogy Te szeretnéd!
 - Szeretek társaságban lenni, mert...
 - Ha valakit bántanak, én...
 - Úgy szeretném, ha az osztálytársaim...

C SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK

C3 Az egész életen át tartó fejlődés és változás

Ismeri és értelmezi a fejlődés és változás fogalmait saját életére nézve és ki tudja fejezni az általuk keltett érzéseket és érzelmeket, felismeri mikor van szüksége segítségre és szükség esetén segítséget kér és tudja hova fordulhat segítségért.

- a) Tud-e olyan helyzeteket mondani, amelyekben zavarja/zavarta, hogy gyerekként kezelik, és amelyekben örül/örült, hogy már felnőttként kezelik? Képes-e észlelni a különbséget, hogy bizonyos helyzetekben felnőttként illetve gyerekként kezelik? Érti-e ezeknek a különbségeknek az okát?
- b) Tudható-e róla (faggatás, kérdezősködés nélkül), hogy vannak-e a káros szenvedélyei (dohányzás, alkoholizmus, drog), étkezési vagy alvási problémái?
- c) Tudható-e róla (faggatás, kérdezősködés nélkül), hogy erősen stresszkeltő életesemények történtek-e az életében (pl. halálesemények, szülői bántalmazás, bűncselekmények, tartós egészségkárosodás vagy rokkantság a családtagok körében)?
- d) Milyen egészséges megküzdési módokat alkalmaz az őt ért stressz feldolgozásában (pl. nem versenyszerű sport, hobbi jellegű művészeti tevékenység, barkácsolás, támogató személyek jelenléte, akik alkalmasak a problémák megbeszélésére)?
- e) Elfogadja-e, hogy a változáshoz, vagyis a megfelelő szokások kialakításához és az életpályával kapcsolatos célok felismeréséhez döntéseket kell hoznia, azok mellett el kell köteleződnie?
- f) Hogyan gondolkodik most arról, hogy hány éves korában lesz képes önmagát eltartani, meddig fog rokonoknál, saját családjánál élni, mikor fog külön költözni? Elképzelései szerint az önellátásának mennyire képezik részét a tanulással megszerzett szakmai készségek?
- g) Tud-e, mer-e segítséget kérni, ha problémája van? Milyen esetekben kér segítséget? Mennyire pontosan tudja megfogalmazni a problémáját?

C SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK

C3 Az egész életen át tartó fejlődés és változás

Ismeri és értelmezi a fejlődés és változás fogalmait saját életére nézve és ki tudja fejezni az általuk keltett érzéseket és érzelmeket, felismeri mikor van szüksége segítségre és szükség esetén segítséget kér és tudja hova fordulhat segítségért.

1. Mit gondolsz, milyen változásokon megy keresztül az ember élete során? Készíts egy listát erről! Hogyan lehetne ezeket a változásokat csoportosítani?
2. Te miben változtál az elmúlt egy év alatt? Gyűjts össze minél több olyan dolgot, amiben változtál, fejlődöttél az elmúlt egy évben! Ha készen vagy, cseréld ki a listádat egy társaddal, és hasonlítsátok össze, amit írtatok!
3. Szerinted mit jelent az egészséges életmód? Mit gondolsz magadról, Te egészséges életmódot folytatsz? Miért, mit teszel ennek érdekében? Szoktál tanácsokat adni barátaidnak, családtagjaidnak is ezzel kapcsolatban? Ha igen, milyeneket?
4. Előfordult már Veled, hogy úgy érezted, összedől a világ, mert olyan sok problémád volt? Mi történt? Mit tettél azért, hogy kikeveredj ebből a helyzetből?
5. Szoktál izgulni, szorongani valami miatt (ne csak iskolai dolgokra gondolj)? Mi miatt? Milyen gyakran? Mit szoktál tenni annak érdekében, hogy elmúljon ez a rossz érzés?
6. Mi jelent Számodra pihenést, kikapcsolódást? Miért szereted ezt csinálni?
7. Mit gondolsz most, 5-10 év múlva a munka vagy a család lesz a fontosabb Számodra? Szerinted mit tudnál tenni annak érdekében, hogy egyik ne menjen a másik rovására?

D ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉSSEL ÉS MUNKAVÁLLALÓI LÉTTTEL KAPCSOLATOS KOMPETENCIÁK

D1 A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák

Ismeri és alkalmazza álláskeresési technikákat, melynek során a munkavállalással kapcsolatos dokumentumok beszerzését és kezelését adekvátan megvalósítja. Ismeri az információkeresés és -szerzés módjait, hiányzó információt azonosít. Munkavállalói érdekeit a törvénynek megfelelően asszertívan képviseli.

- a) Mennyire jellemző, hogy szükségleteihez és reális lehetőségeihez illeszkedő célokat képes megfogalmazni?
- b) Mennyire tud célirányosan információt keresni?
- c) Mennyire árnyaltan fogalmazza meg a saját szükségleteit, és tudja azokat megfelelő helyen, időben és módon közvetíteni?
- d) Milyen mértékben képes önállóan hivatalos ügyeket elintézni (pl. diákigazolvány igénylés, csekkfeladás, akár elveszett személyi esetén ügyintézés)?
- e) Amennyiben a tanév végeztével várhatóan munkát vállal: mennyire ismeri az álláskereséssel kapcsolatos tudnivalókat?

D ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉSSEL ÉS MUNKAVÁLLALÓI LÉTTEL KAPCSOLATOS KOMPETENCIÁK

D1 A munkalehetőség keresésével, megtartásával és megteremtésével kapcsolatos kompetenciák

Ismeri és alkalmazza álláskeresési technikákat, melynek során a munkavállalással kapcsolatos dokumentumok beszerzését és kezelését adekvátan megvalósítja. Ismeri az információkeresés és -szerzés módjait, hiányzó információt azonosít. Munkavállalói érdekeit a törvénynek megfelelően asszertívan képviseli.

1. Van-e álláskereső a családjában, környezetében?
2. Mi az oka, hogy ő elvesztette a munkáját?
3. Szerinted mit tehet azért, hogy minél előbb elhelyezkedjen?
4. Tudod-e, milyen intézmények segítségét kérheti a mielőbbi elhelyezkedéshez?
5. Az iskola elvégzése után hogyan kezded el az álláskeresőt? Sorold fel az összes lehetőséget, ami eszedbe jut ezzel kapcsolatban!
7. Hol találkozhatsz álláshirdetésekkkel? Milyen álláskereső internetes oldalakat ismeresz?
8. Mit tennél, ha találnál az újságban egy olyan álláshirdetést, amely számodra megfelelő?
9. Írtál-e már valaha önéletrajzot? Hogyan fognál hozzá, ha írnod kellene egy állás megpályázásához?
10. Mire kell különösen odafigyelni az állásinterjún? Sorold fel, ami eszedbe jut!
11. Milyen személyes iratokat kell magaddal vinned, amikor munkára jelentkezel?
12. Honnan tudhatod meg, hogy a munkáltatód valóban bejelentett-e téged, mint munkavállalót?

D ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉSSEL ÉS MUNKAVÁLLALÓI LÉTTTEL KAPCSOLATOS KOMPETENCIÁK

- D2 Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal**
Alternatív utakat azonosít céljai eléréséhez, melyek közül azok előnyeinek és hátrányainak mérlegelésével választ. Az életpálya-építést a választások sorozataként értelmezi. Választásainak következményeit önmagára és másokra figyelembe veszi a döntéshozatali folyamatban és saját értékeit tiszteletben tartó, és saját céljait támogató döntéseket hoz.

- a) Képes-e a kitűzött cél elérésére több döntési alternatívát megnevezni, és tudja-e azonosítani azok előnyeit, hátrányait?
- b) Mennyire jellemző, hogy észleli a körülmények megváltozását?
- c) A megváltozott körülményeket mennyire észleli pontosan és ezekhez milyen mértékben illeszkednek megváltoztatott döntései?
- d) Tisztában van-e azzal, hogy életpályájára nem a változatlanosság jellemző, hanem az a döntések sorozatát igényli? Milyen főbb döntési pontokat tud azonosítani?

D ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉSSEL ÉS MUNKAVÁLLALÓI LÉTTTEL KAPCSOLATOS KOMPETENCIÁK

D2 Az életpálya fejlődését támogató döntéshozatal

Alternatív utakat azonosít céljai eléréséhez, melyek közül azok előnyeinek és hátrányainak mérlegelésével választ. Az életpálya-építést a választások sorozataként értelmezi. Választásainak következményeit önmagára és másokra figyelembe veszi a döntéshozatali folyamatban és saját értékeit tiszteletben tartó, és saját céljait támogató döntéseket hoz.

1. Melyek azok a dolgok, amelyeket szívesen és jól csinálsz?
2. Miért választottad ezt az iskolát?
3. Mi szeretnél lenni? Milyen foglalkozást szeretnél választani?
4. Hol, milyen körülmények között szeretnél dolgozni, ha befejezted az iskoláidat?
5. Milyen lépéseket kell tenned annak érdekében, hogy az általad választott szakmában dolgozhass?
6. Milyen lépéseket kell tenned annak érdekében, hogy az általad választott munkahelyen dolgozhass?
7. Mi/ki az ami/aki segíthet téged céljaid elérésében?

D ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉSSEL ÉS MUNKAVÁLLALÓI LÉTTEL KAPCSOLATOS KOMPETENCIÁK

D3 A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása

Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát. Az életpálya során dinamikusan változó szerepek rugalmas alkalmazkodást igényelnek, s ha e szerepek mégis ütköznek, hatékony megoldásokat, stresszkezelési technikákat alkalmaz.

- a) El tudja különíteni a magánéleti és munkával kapcsolatos szerepeket?
- a) Tisztában van azzal, hogy mit várnak tőle otthon és mit várnak el egy munkahelyen?
- b) Képes-e arra, hogy különböző szerepeket (pl. barát és munkahelyi vezető vagy munkavállaló és házastárs) összeegyeztessen?
- c) Mennyire jellemző rá, hogy az önmagában keletkező feszültséget egészségtudatos módon vezeti le (pl. konfliktus esetén nem fizikai agresszióval reagál, hanem igyekszik megbeszélni a történeteket)?

D ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉSSEL ÉS MUNKAVÁLLALÓI LÉTTEL KAPCSOLATOS KOMPETENCIÁK

D3 A magánélet és a munka közötti egyensúly fenntartása

Az egészséges életvitel szempontjait érvényesítve tart egyensúlyt a magánélet és a munkahelyi szerepek között, felismerve ezen szerepek egymást kiegészítő voltát. Az életpálya során dinamikusan változó szerepek rugalmas alkalmazkodást igényelnek, s ha e szerepek mégis ütköznek, hatékony megoldásokat, stresszkezelési technikákat alkalmaz.

1. Tudod, hogy várhatóan milyen munkaidő-beosztásban kell majd dolgoznod a választott szakmádban?
2. Melyek ennek az időbeosztásnak az előnyei és melyek a hátrányai?
3. Mi az, amit szabadidődben szívesen csinálsz? Tudod-e ezt ugyanígy folytatni, amikor majd elhelyezkedsz?
4. Milyen dolgokról tudsz majd lemondani annak érdekében, hogy a munkádat megfelelően ellásd?
5. Mire költöd majd az első fizetésedet – gondolkodtál már ezen?

D ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉSSEL ÉS MUNKAVÁLLALÓI LÉTTEL KAPCSOLATOS KOMPETENCIÁK

D4 A magánéletben és a munka világában betöltött szerepek változó jellegének megértése

Az életpálya során betöltött szerepek változó voltát felismerve képes rugalmasan alkalmazkodni a változó elvárásokhoz. Az eltérő szerepek eltérő elvárásait kritikai gondolkodással szemléli és a szokásostól eltérő szerepeket betöltő személyeket előítélet-mentesen kezeli.

- a) Jellemző-e rá, hogy a szokásostól eltérő módon gondolkodó emberekhez előítélet mentesen tud viszonyulni?
- b) Mennyire nyitott az új dolgok iránt? Hajlandó-e kipróbálni új, számára szokatlan lehetőségeket, megoldási módokat?
- c) Kritikusan tudja-e kezelni az információkat, helyzeteket és utasításokat (elhiszi-e például fenntartás nélkül, ha egy hirdetésben az áll, hogy napi két óra munkával havi 300.000 Ft-ot lehet keresni)?

D ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉSSEL ÉS MUNKAVÁLLALÓI LÉTTEL KAPCSOLATOS KOMPETENCIÁK

D4 A magánéletben és a munka világában betöltött szerepek változó jellegének megértése

Az életpálya során betöltött szerepek változó voltát felismerve képes rugalmasan alkalmazkodni a változó elvárásokhoz. Az eltérő szerepek eltérő elvárásait kritikai gondolkodással szemléli és a szokásostól eltérő szerepeket betöltő személyeket előítélet-mentesen kezeli.

1. Mi minden változik majd meg az életedben, ha munkába állsz?
2. Milyen tulajdonságai vannak szerinted a jó főnöknek? Milyen főnök válna Belőled?
3. Milyen jellemzői vannak a jó munkahelynek?
4. Mit teszel, ha úgy érzed, ha a főnököd részéről igazságtalanság ér?
5. Mit teszel akkor, ha hibáztál, és ezért jogosan kapsz figyelmeztetést?

D ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉSSEL ÉS MUNKAVÁLLALÓI LÉTTEL KAPCSOLATOS KOMPETENCIÁK

D5 Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése

A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.

- a) Amikor megfogalmazza a céljait, erőteljesebben érvényesülnek-e saját késztetései és vágyai, mint a külső kényszerítő erők (pl. szülők, kortársak stb.)
- b) Fel tudja-e mérni az események és cselekedetei következményeit?
- c) A várható következményeket előre látva képes-e tervezett cselekvéseit módosítani?
- d) Tervezi-e cselekvéseit, tevékenységeit? (Pl. megtervezi-e a szabadideje eltöltését, tanulását?)

D ÉLETPÁLYA-ÉPÍTÉSSEL ÉS MUNKAVÁLLALÓI LÉTTTEL KAPCSOLATOS KOMPETENCIÁK

D5 Saját életpálya-építési folyamatok megértése, változtatások kezdeményezése

A célok megfogalmazása során felismeri saját késztetéseinek és vágyainak szerepét, a cél-állítás folyamatának jelentőségét az életpálya-építésben. Az életpályát, mint a változások folyamatát értelmezi, melynek során a célokat és a megvalósításukhoz vezető utakat a tapasztalat hatására módosítja, előrelátással és a tervezés folyamatainak tudatos alkalmazásával kezdeményezi a változásokat.

1. Mit tehetsz, ha választasz egy szakmát, de végül mégsem tudsz benne elhelyezkedni?
2. Ha szeretnél előbbre jutni, többet szeretnél keresni vagy jobb munkát szeretnél kapni a munkahelyeden, mit kell tenned, hogy ezt elérhesd?
3. Ha szeretnél elvégezni egy tanfolyamot, hol érdeklődhetsz a képzés során?
4. Mit kell tenned, ha külföldre szeretnél menni, hogy ott dolgozz?
5. Ha úgy döntesz, hogy vállalkozó szeretnél lenni, hol kérhetsz ehhez tanácsot, segítséget?

E A MUNKAVÉGZÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ KOMPETENCIÁK

E1 Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás

Felismeri a környezetében kínálkozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát. A célok elérése útjában álló akadályok elhárítására kreatív megoldásokat talál.

- a) Látja-e a tanulás célját, és felismeri-e annak fontosságát egész életpályájára vonatkozóan?
- b) Tisztában van-e azzal, hogy a megszerzett ismeretei folyamatos megújításra szorulnak élete során? Milyen mértékben nyitott erre?
- c) Felismeri-e a formális és informális tanulási alkalmakat, és azokat kihasználja?
- d) Mennyire jellemző rá, hogy kreatív megoldásokat talál problémahelyzetekre?

E A MUNKAVÉGZÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ KOMPETENCIÁK

E1 Az életpálya-építést és munkavállalói célokat támogató egész életen át tartó tanulás

Felismeri a környezetében kínálkozó tanulási lehetőségeket, ezeket kiaknázza és összhangban a felismert munkaerő-piaci változásokkal folyamatos önfejlesztésre törekszik saját személyes céljaihoz illesztve, felismerve az egész életen át tartó tanulás nélkülözhetetlen voltát. A célok elérése útjában álló akadályok elhárítására kreatív megoldásokat talál.

1. Szerinted elég lesz addig tanulnod, amíg befejezed az iskolát, és szakmát szerzel?
2. Ha tanulnod kell később, hová fordulhatsz, hogy megtaláld a megfelelő képzést?
3. Mit tehetsz akkor, ha nincs elég pénzed, időd egy tanfolyam elvégzésére?
4. Honnan szerezhetsz még új ismereteket a szakmádban (a tanfolyamokon kívül)?
5. Kitől tanulhatsz a munkahelyeden új dolgokat, szakmai fogásokat?

E A MUNKAVÉGZÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ KOMPETENCIÁK

E2 Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása

A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.

- a) El tudja fogadni az utasításokat, azokat megérti és követi?
- b) Felelősségteljesen végzi a rá bízott feladatokat?
- c) Általában szívesen működik együtt másokkal?
- d) Problémák megoldása során a helyes eredményhez vezető lépések egymás utáni sorrendjét ismeri?

E A MUNKAVÉGZÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ KOMPETENCIÁK

E2 Az életpályával és a munkavállalással, az adott munka végzésével kapcsolatos információk feltérképezése és hatékony alkalmazása

A munkafolyamatban utasításokat értelmez, követ, másokat végighallgat és a betöltött szerepnek megfelelő kommunikációs formákat alkalmazza. Tevékenységében a minőség érdekében felelősséget vállal, hatékonyan és körültekintően szervezi a munkáját, melynek során másokkal együttműködik, esetlegesen eltérő érzelmeiket, szándékaikat észleli, és ennek tudatában cselekszik. A munkatevékenység során felmerülő új helyzeteket problémaként értelmezi, azok megoldásában a tanult algoritmusokat hatékonyan alkalmazza, egyéni és társas probléma-megoldási folyamatokban vesz részt.

1. Hogyan viselkedsz abban a helyzetben, ha a közvetlen főnököd utasít egy munka elvégzésére?
2. Mit teszel akkor, ha nem érted meg a feladatot? Kihez fordulsz ilyenkor segítségért?
3. Hogyan viselkedsz abban a helyzetben, amikor egy kollégáddal közösen kell elvégezned egy feladatot, és neki más elképzelései vannak, mint neked?
4. Észreveszed, hogy a munkád eredménye nem megfelelő minőségű. Mi teszel ebben a helyzetben?
5. Ha új feladatot kapsz, amit még nem csináltál a munkahelyeden, vagy új gépeken kell dolgoznod, használhatod-e az eddigi tudásodat, vagy mindent újra kell tanulnod?

E A MUNKAVÉGZÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ KOMPETENCIÁK

E3 A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése

Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.

- a) Mennyire van tisztában azzal, hogy az egyén tevékenységei, cselekvései kapcsolódnak a társadalmi folyamatokhoz? (pl. felismeri-e a szémetzállító munkájának fontosságát az egész társadalom szempontjából?)
- b) Törekzik-e arra, hogy a tőle telhető legjobb teljesítményt nyújtsa?
- c) Mennyire tartja be a csoport által megfogalmazott szabályokat?
- d) Mennyire figyel arra, hogy munkavégzés közben az előírt szabályokat betartsa?

E A MUNKAVÉGZÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ KOMPETENCIÁK

E3 A munka, a társadalom és a gazdaság kapcsolatának megértése

Saját tevékenységei és a társadalmi folyamatok közötti kapcsolatot, párhuzamokat észlelve fogalmazza meg saját értékrendszerében az etikus magatartás, a csapatban végzett, minőségi munka valamint az egyéni és társadalmi jól-lét közötti összefüggéseket.

1. Mit gondolsz, mire fordítja az állam az általad befizetett adót?
2. Mit gondolsz a szabályok betartásáról a csoportban, illetve egy munkahelyen?
3. Te mivel járulhatsz hozzá ahhoz, hogy jó legyen majd a munkahelyed?
4. Hogyan végzed a feladatodat, ha a tanár éppen mással foglalkozik, és nem látja, hogy mit csinálsz?